

**[Γ.Α.Φ CD 7-Φάκελος 12]**  
**RL7-464**

Ο φάκελος με τον κωδικό **RL7-464** περιέχει στρατιωτικό έγγραφο, **65** σελίδων συνολικά, που εκτείνεται χρονικά από **15.4.1941** έως **1.6.1941**. Αφορά στην Κρήτη.

**Σελίδα 1 (περίληψη)**

Πρώτη σελίδα αντίγραφου απόρρητης Έκθεσης-με συνημμένα έγγραφα- με τον τίτλο «**Έκθεση Κρήτη**», από τη Διοίκηση 4ου Αεροπορικού Στόλου με ημερομηνία 28.11.1941.

**Σελίδες 2-56 (περίληψη-μετάφραση)**

Αφορούν στις προετοιμασίες, κατόπιν πολλαπλών συσκέψεων μεταξύ Αρχηγού Γενικού Επιτελείου Πολεμικής Αεροπορίας και Αρχηγού 4ου Αεροπορικού Στόλου καθώς και του Αρχηγού Επιτελείου 11ου Αεροπορικού Σώματος και του Διοικητή της 7ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας, αναφορικά με την απόβαση στην Κρήτη. Καταγράφονται οι δυσκολίες της προετοιμασίας και της εκτέλεσης της «Επιχείρησης Κρήτη» καθώς και αυτές σχετικά με την τροφοδοσία (σημαντικό ρόλο εδώ η μεταφορά τους δια θαλάσσιας οδού και όχι δια αέρος), τη μεταφορά υγρών καυσίμων (λόγω μικρών σε μέγεθος τάνκερ και η μη διάθεση αυτών στο επιζητούμενο χρονικό σημείο), τις επικοινωνίες (μη επαρκής αριθμός προσωπικού και τεχνικών μέσων, απασχόληση του κατάλληλου προσωπικού σε άλλο πολεμικό πεδίο), τις υπηρεσίες Διοίκησης (συγκέντρωση των Επιτελείων Διοίκησης στην Αθήνα).

Καταγράφονται: 1) προτιθέμενα μέτρα από το 8ο Αεροπορικό Σώμα έως την έναρξη της επέμβασης, όπως: ασφάλιση της διαδρομής των πλοίων εφοδιασμού από επιθέσεις υποβρυχίων, συνεχής αναγνώριση όλου συνολικά του θαλασσιού χώρου προς εντοπισμό αγγλικών ναυτικών δυνάμεων, συνεχής επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής περίξ της Κρήτης και εκδήλωση επιθέσεων εναντίων μεταγωγικών και πολεμικών πλοίων, σχετικά προετοιμασίες επιθέσεων στην Κρήτη (εναντίων πλοίων στον κόλπο της Σούδας), επιθέσεις σε βάσεις εδάφους για την καταστροφή των εκεί όπλων και σε διακρινόμενες θέσεις Αντιαεροπορικών Πυροβόλων για την αποδυνάμωση της εκεί άμυνας (καταγεγραμμένες απώλειες: είκοσι επτά πλοία βυθίστηκαν ή υπέστησαν ζημιές, τριάντα τέσσερα αεροσκάφη χτυπήθηκαν από πυρά και κατερρίφθησαν ή κατεστράφησαν στο έδαφος, είκοσι υπέστησαν σοβαρές ζημιές).

2) Μετακινήσεις από το 11ο Αεροπορικό Σώμα για την «Επιχείρηση Κρήτη», όπως του κυρίου όγκου της 7ης Μεραρχίας (έχοντας φθάσει στην Αττική μέσω Σόφιας και Θεσσαλονίκης και έχοντας ενωθεί με τα υπόλοιπα τμήματα της Μεραρχίας πλησίον της Κορίνθου) και την προβλεπόμενη μεταφορά της ήδη βρισκόμενης περίξ της Αθήνας ενισχυμένης 5ης Ορεινής Μεραρχίας.

3) Αρμοδιότητες του Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης όπως: η διάθεση μέσων και η μεταφορά δια θαλάσσης επισιτισμού και Βαρέων Όπλων (αντιαεροπορικών πυροβόλων, Τεθωρακισμένων) και η συγκέντρωση γερμανικών και ιταλικών ναυτικών δυνάμεων για θαλάσσια αναγνώριση και εντοπισμό-απομάκρυνση ναρκών στη θαλάσσια περιοχή περίξ της Κρήτης.

4) Καθήκοντα των Αντιαεροπορικών Πυροβόλων όπως: προστασία της οργάνωσης εδάφους, των λιμένων Πειραιά και Πάτρας, της Διώρυγας Κορίνθου, των προς αναχώρηση για Κρήτη πλοίων, των νέων βάσεων στην Κρήτη.

5) Δημιουργία στρατιωτικών θέσεων σε νησιά κομβικής σημασίας για την «Επιχείρηση Κρήτη» όπως: στα Κύθηρα-Αντικύθηρα ως βάσεις αντιαεροπορικών πυροβόλων, στη Μήλο ως χώρος διέλευσης πλοίων ανεφοδιασμού, στην Κάρπαθο.

Αναφορικά με την πρόθεση κατάληψης της Κρήτης καταγράφονται, εν συνεχεία, οι προτάσεις του 4ου Αεροπορικού Στόλου, του 11ου Αεροπορικού Σώματος (με υπέρ και κατά σημεία των συγκεκριμένων προτάσεων) και η εντολή του Ανώτατου Αρχηγού Πολεμικής Αεροπορίας σχετικά με την τακτική διεξαγωγής της εν λόγω επιχείρησης, την αναγνώριση από αέρα του θαλάσσιου χώρου περίξ της Κρήτης για τον εντοπισμό αγγλικών πλοίων, των στρατιωτικών λιμενικών εγκαταστάσεων, του εντοπισμού συμμαχικών αεροσκαφών στο νησί, των χώρων απόβασης, των στρατιωτικών οχυρωματικών έργων, των θέσεων Πυροβολικού και χώρων εγκατάστασης στρατιωτικών μονάδων.

Κατόπιν, περιγράφεται μια εικόνα των συμμάχων σχετικά με:

1) την κατάσταση στα λιμάνια (εγκαταστάσεις, πολεμικά και εμπορικά πλοία στον κόλπο της Σούδας), δυνατότητες γερμανικής απόβασης στο Ρέθυμνο, Ηράκλειο, κόλπος Μιραμπέλου, Ιεράπετρα και Μεσσαρά,

2) την κατάσταση των αεροδρομίων (του Μάλεμε, του Ηρακλείου και λιγότερου αυτού του Ρεθύμνου, με εικοσιπέντε έως σαράντα περίπου αεροσκάφη),

3) την ισχυρή άμυνα αντιαεροπορικών πυροβόλων πλησίον των Χανίων -κόλπο της Σούδας και αεροδρόμιο στο Μάλεμε-, του Ρεθύμνου και Ηρακλείου,

4) την εκτιμώμενη δύναμη του αντιπάλου από μαρτυρίες πρακτόρων και αιχμαλώτων (μια Μεραρχία και στρατιωτικά τμήματα προερχόμενα από την ηπειρωτική Ελλάδα),

5) τις κινήσεις πλοίων από και προς Κρήτη,

6) τη στάση του άμαχου πληθυσμού,

7) την ύπαρξη φυσικών σπηλαίων για αποθήκευση προμηθειών,

8) με τις δυσκολίες λόγω ιδιομορφίας του εδάφους, περιορίζοντας τη ρίψη Γερμανών Αλεξιπτωτιστών και την απόβαση αερομεταφερόμενων τμημάτων στα βόρεια παράλια.

Αναφέρεται η εκτίμηση ότι οι Άγγλοι, πολύ πριν τη γερμανική επίθεση στην Ελλάδα, είχαν ξεκινήσει τα οχυρωματικά έργα και το καμουφλάρισμα των δυνάμεων τους στην Κρήτη ( από ληφθείσες αεροφωτογραφίες εμφανίζονται εικονικές θέσεις άμυνας αντιαεροπορικών πυροβόλων, ενώ οι πραγματικές δεν διακρίνονται). Οι Άγγλοι γνώριζαν ότι η επίθεση στην Κρήτη θα πραγματοποιηθεί από αέρα και προσάρμοσαν την άμυνα τους πάνω στο δεδομένο αυτό. Αναφορικά με τη συμμαχική δύναμη καταγράφονται 22.000 περίπου άνδρες, 24 τάγματα, 1 Σύνταγμα πυροβολικού και 40 περίπου τεθωρακισμένα (στην εν λόγω δύναμη προστίθεται ο πληθυσμός της Κρήτης που βρίσκεται στην πλευρά των Άγγλων και συμμετέχει ενεργά στις μάχες).

Γίνεται αναφορά σχετικά με τη δραστηριοποίηση και ανάληψη στρατιωτικών καθηκόντων του 11ου Αεροπορικού Σώματος (κατάληψη του αεροδρομίου στο Μάλεμε και συμμαχικών στρατιωτικών θέσεων περίξ των Χανίων και του κόλπου της Σούδας κατά το πρώτο κύμα επίθεσης, την πρώτη ημέρα της επιχείρησης, και κατά τη δεύτερη την απόβαση Ορεινών Καταδρομέων στο Μάλεμε και Ηράκλειο), του 8ου Αεροπορικού Σώματος (εκδήλωση επιθέσεων κατά την πρώτη ημέρα, έχοντας ως στόχο την εξολόθρευση των βρισκόμενων ακόμα στην Κρήτη βρετανικών αεροσκαφών, την αποδιοργάνωση της άμυνας εδάφους, προστασία της προέλασης γερμανικών δυνάμεων κατά το πρώτο και δεύτερο κύμα επίθεσης του 11ου Αεροπορικού Σώματος, προστασία των γερμανικών μεταφορών από θάλασσα και

εξολόθρευση των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων στο θαλάσσιο χώρο της Κρήτης), του Ναύαρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης (συντονισμός των ναρκαλιευτικών ομάδων και μηχανοκίνητων πλοιαρίων για την ομαλή διεξαγωγή απόβασης της πρώτης νηοπομπής το βράδυ της δεύτερης ημέρας επίθεσης στα Χανιά, το βράδυ της τρίτης ημέρας απόβασης στο Ηράκλειο και στην ετοιμότητα απόπλου ατμόπλοιων, εφόσον αναφερθεί η απομάκρυνση και εξουδετέρωση των ναρκών και η αντιμετώπιση των συμμαχικών δυνάμεων στον κόλπο της Σούδας).

**(μετάφραση) Πρώτη ημέρα επίθεσης, 20.5.1941:**

Πραγματοποιούμενες επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Από το 8ο Αεροπορικό Σώμα εκδηλώθηκαν επιθέσεις, με απογείωση το ξημέρωμα αεροσκαφών για την εξουδετέρωση της άμυνας του εχθρού και την καταστροφή των ακόμη βρισκόμενων εχθρικών αεροσκαφών στα αεροδρόμια Μάλεμε και Ηρακλείου, καθώς και των αντιαεροπορικών πυροβόλων στο Μάλεμε-Χανιά-Ηράκλειο. Οι δύο επιθέσεις αυτές κατέγραψαν επιτυχή αποτελέσματα.

Κατά τη διάρκεια της κατόπιν επέμβασης του 11ου Αεροπορικού Σώματος δεν συναντήθηκε κανένα εχθρικό μαχητικό αεροσκάφος στον αέρα.

Επιπλέον επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν πραγματοποιήθηκαν, βάσει οδηγίας του ασκώντας διοικητικά καθήκοντα αντιπτεράρχου 11ου Αεροπορικού Σώματος, για την αποφυγή μιας πρόωρης σήμανσης συναγερμού στο νησί.

Εκ τούτου, το 8ο Αεροπορικό Σώμα ανέλαβε μόνο το καθήκον αναγνώρισης της θαλάσσιας περιοχής περίξ της Κρήτης. Οι απαραίτητες ναυτικές δυνάμεις για την καταπολέμηση εμφανιζομένων αντίπαλων πλοίων βρίσκονται στα λιμάνια παραμονής τους, σε Αττική και Κάρπαθο, σε ετοιμότητα.

2) Πρώτο κύμα επέμβασης του 11ου Αεροπορικού Σώματος και υποστήριξη αυτού εκ του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

1) Καθώς το πρώτο κύμα του 11ου Αεροπορικού Σώματος κυλούσε βάσει σχεδίου, οι ήδη διακρινόμενες θέσεις αντιαεροπορικών πυροβόλων και στρατοπέδων δέχτηκαν επίθεση από το 8ο Αεροπορικό Σώμα προς άμεση υποστήριξη της λαμβανομένης χώρας ρίψης αλεξιπτωτιστών, ώστε να εξουδετερωθεί η άμυνα του εχθρού κατά τη διάρκεια της επίθεσης και να αποδυναμωθεί η αντίσταση του. Σημειώθηκαν ξεχωριστά, βάσει λεπτομερών συμφωνιών μεταξύ 8ου και 11ου Αεροπορικού Σώματος,:

α) Επιθέσεις Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων θέσεων αντιαεροπορικών πυροβόλων σε χώρους ρίψης πλησίον του Μάλεμε και των Χανίων,

β) επιθέσεις από ομάδες μάχης εναντίων τριών χώρων στρατοπέδευσης με σκηνές στην περιοχή νοτίως του Μάλεμε-Χανίων,

γ) διακοπή των τηλεπικοινωνιακών συνδέσεων από ομάδες μάχης, ώστε να θέσουν εκτός λειτουργίας το συντονισμό μάχης στις εξόδους Ιεράπετρας, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων,

δ) επιθέσεις από τις δυνάμεις του Ιταλού Διοικητή Αεροπορίας Αιγαίου εναντίων των στρατοπέδων Ηρακλείου και Ρεθύμνου, για την αποδυνάμωση των βρισκόμενων εκεί δυνάμεων αμέσως μετά την έναρξη των μαχών.

**(περίληψη)** Γίνεται αναφορά στη σημασία της αποτελεσματικής υποστήριξης μέσω επέμβασης αεροπορικών δυνάμεων και μονάδων Ξηράς, κατά τη ρίψη Αλεξιπτωτιστών και απόβαση δυνάμεων, εναντίων στόχων άμυνας εδάφους και αντιαεροπορικών πυροβόλων (παρά τις επιμελώς σχεδιασμένες προετοιμασίες της άμυνας του εχθρού, επτά μόνο Ju 52 από τα πεντακόσια κατερρίφθησαν). Καταγράφεται συμμετέχουσα δύναμη της Ομάδας Δύση και Κέντρο.

(μετάφραση) Η Ομάδα Δύση είχε ως καθήκον να θέσει στην κατοχή της το αεροδρόμιο στο Μάλεμε και να το ασφαλίσει για τις αεροαποβάσεις που θα ακολουθήσουν.

Η Ομάδα Κέντρο να θέσει στην κατοχή της το χωριό Σούδα και την πόλη των Χανίων, να κάμψει την αντίσταση του εχθρού και να εξουδετερώσει την εκεί άμυνα.

Προηγουμένως, ένα μισό Σύνταγμα Εφόδου με ανεμόπτερα είχε δραστηριοποιηθεί τόσο για την Ομάδα Κέντρου όσο και την Ομάδα Δύση που θα αποβιβάζονταν στο μέσο των διακρινόμενων εχθρικών θέσεων αντιαεροπορικών πυροβόλων για να τις καταστρέψει. Το υπόλοιπο τμήμα ακολούθησε, σύντομα, ανά πυκνά κύματα.

Η ρίψη πραγματοποιήθηκε στη μη διακρινόμενη από αέρα ισχυρή άμυνα του εχθρού με όπλα Πεζικού, κυρίως από τις αποπερατωμένες επίπεδες θέσεις στις πλαγιές νοτίως του αεροδρομίου στο Μάλεμε. Οι χώροι στρατοπέδευσης με σκηνές ήταν άδειοι, ο εχθρός ήταν προετοιμασμένος για την επίθεση και βρισκόταν στις θέσεις του. Ένα μέρος των αλεξιπτωτιστών σκοτώθηκε ενώ βρισκόταν στον αέρα, ένα άλλο λίγο μετά τη ρίψη του. Ένα τάγμα του Συντάγματος Εφόδου έπεσε πολύ μακριά, προς τα ανατολικά. Ένα μεγάλο τμήμα των Αλεξιπτωτιστών δεν κατόρθωσε να διατηρήσει την κατοχή των κιβωτίων με όπλα κατά τη διάρκεια της μεγάλης έντασης πυρών άμυνας.

Την κατάσταση την επιβαρύνει ακόμη το γεγονός ότι ο επικεφαλής της Ομάδας Κέντρου, αντιπτέραρχος Suessmann, είχε ήδη θανάσιμα τραυματιστεί στην πτήση με ανεμόπτερα πάνω από το νησί της Αίγινας και ο επικεφαλής της Ομάδας Δύση, υποστράτηγος Meindel, είχε βαριά τραυματιστεί λίγο μετά την απόβαση. Αμφότερες ομάδες ήταν πρακτικά ακέφαλες.

Η ξεκάθαρη αυτή εικόνα της κατάστασης παρουσιάστηκε στο 11ο Αεροπορικό Σώμα και στον αεροστόλο μόλις κατά τη διάρκεια του απογεύματος, μέσω αναφορών αναγνώρισης και επιτυχημένης ραδιοτηλεγραφικής σύνδεσης με την Ομάδα Δύση. Με την επιστροφή των σημνών μεταγωγικών και των δραστηριοποιούμενων για την προστασία της απόβασης δυνάμεων του 8ου Αεροπορικού Σώματος δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι όλα κύλησαν ομαλά και βάσει σχεδίου.

Η επέμβαση του δεύτερου κύματος προετοιμάστηκε και πραγματοποιήθηκε εκ τούτου χωρίς μεταβολή του αρχικού σχεδίου.

### 3) Επιπλέον επιθέσεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Καθώς το δεύτερο κύμα ήταν έτοιμο προς απογείωση για ανάληψη δράσης, σημειώνονταν συνεχείς επιθέσεις από δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος προς υποστήριξη του ήδη ριχθέντος πρώτου κύματος και ως προετοιμασία για την ρίψη του δεύτερου κύματος.

Δραστηριοποιήθηκαν ξεχωριστά:

α) Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης για επίθεση σε θέσεις αντιαεροπορικών πυροβόλων στη χερσόνησο Ακρωτήρι και στη νότια περιφέρεια του κόλπου της Σούδας,

β) Σμήνη μαχητικών εναντίων πολεμικών πλοίων στον κόλπο της Σούδας για την εξουδετέρωση της προβαλλόμενης άμυνας και τη συμμετοχή αυτών στις μάχες,

γ) διεξαγόμενες μέσω επιπλέον ομάδων μαχητικών επιθέσεις σε φωλιές αντίστασης και σε θέσεις αντιαεροπορικών πυροβόλων στην έξοδο των Χανίων,

δ) επιθέσεις, ως προετοιμασία ρίψης του δεύτερου κύματος πλησίον του Ρεθύμνου και Ηρακλείου, από ομάδες μαχητικών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων θέσεων αντιαεροπορικών πυροβόλων πλησίον του Ηρακλείου καθώς και στρατοπέδων πλησίον του Ηρακλείου, Ιεράπετρας και Νεαπολέως.

Αυτές οι με επιτυχία επιθέσεις προσέφεραν στις δίδοντας σκληρές μάχες Ομάδες Κέντρο και Δύση μια αισθητή ανακούφιση και επέδρασαν θετικά ως προς την έναρξη του δεύτερου κύματος.

4) Δεύτερο κύμα επέμβασης του 11ου Αεροπορικού Σώματος και υποστήριξη αυτού εκ του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

1 ) Για την προετοιμασία ρίψης και εξουδετέρωση της άμυνας του εχθρού σημειώθηκαν επιθέσεις από το 8ο Αεροπορικό Σώμα λίγο πριν την έναρξη του δεύτερου κύματος:

α) εναντίων των αντιαεροπορικών πυροβόλων στο αεροδρόμιο Ηρακλείου,  
β) εναντίων των αντιαεροπορικών πυροβόλων στο αεροδρόμιο Ρεθύμνου,  
γ) παράλληλα, με σμήνη μαχητικών εναντίων κινήσεων του εχθρού και φωλιών αντίστασης σε άμεση κοντινότητα των χώρων ρίψης.

2) Ως προς την άμεση προστασία της ρίψης δραστηριοποιήθηκαν εκ νέου μαχητικά αεροσκάφη και Βαριά Βομβαρδιστικά με αποτέλεσμα να εξουδετερωθεί η αντίπαλη επίγεια άμυνα, κατά τη διάρκεια επέμβασης αυτών.

3) Η ρίψη του δεύτερου κύματος από το 11ο Αεροπορικό Σώμα δεν σημειώθηκε σύμφωνα με το σχέδιο, όπως το πρώτο κύμα το πρωί.

Δεν επετεύχθη, όλα τα έχοντας επιστρέψει από την πρώτη επέμβαση, μεταξύ 9:00 και 10:00, Ju 52, να ετοιμαστούν εγκαίρως για τη δεύτερη προσγείωση, λίγο πριν τις 13:00.

Εξαιτίας της δημιουργίας μεγάλου μεγέθους σκόνης στα καταλαμβανόμενα με πολλά αεροσκάφη αεροδρόμια, η οποία δεν περιορίστηκε επαρκώς μέσω χρήσης όλων των προς διάθεση πυροσβεστικών αντλιών και των κατεστραμμένων εκεί αεροσκαφών, προκλήθηκαν ζημιές κατά την προσγείωση των ομάδων και αποκολλήθηκαν τμήματα που απέκλεισαν τον αεροδιάδρομο και δεν μπόρεσαν να απομακρυνθούν άμεσα με τα υφιστάμενα μέσα.

Ο ανεφοδιασμός καυσίμων με το διαθέσιμο προσωπικό και μηχανήματα απαίτησε περισσότερο χρόνο από τον αρχικά προβλέψιμο.

Η απογείωση καθυστέρησε κατά πολύ. Οι σειρές δεν τηρήθηκαν. Ιδιαίτερα μεγάλη ήταν η καθυστέρηση στα μεταφερόμενα τμήματα της Ομάδας Ανατολή. Εξαιτίας απώλειας πολλών μεταγωγικών λόγω υφιστάμενων ζημιών από πυρά δεν μεταφέρθηκε όλο το προβλεπόμενο προσωπικό και στρατιωτικό υλικό του δεύτερου κύματος για την επιβίβαση/φόρτωση και δραστηριοποίηση αυτού.

**(περίληψη)** Καταγραφή συμμετεχουσών μονάδων στο δεύτερο κύμα απόβασης.

**(μετάφραση)** Αποστολή της Ομάδας Κέντρο ήταν να θέσει το αεροδρόμιο του Ρεθύμνου στην κατοχή της και να προωθηθεί με κατεύθυνση τον κόλπο της Σούδας.

Αποστολή της Ομάδας Ανατολή ήταν να καταλάβει το αεροδρόμιο και την πόλη του Ηρακλείου και να διατηρήσει το αεροδρόμιο ανοιχτό για μελλοντικές προσγειώσεις.

Η ρίψη των συγκεκριμένων δύο ομάδων πραγματοποιήθηκε, ακριβώς όπως στο πρώτο κύμα, στη γραμμή άμυνας του εχθρού με όπλα Πεζικού. Δεν μπόρεσαν να αποφευχθούν μεγαλύτερες απώλειες κατά τη ρίψη. Εξαιτίας μη μαζικού χαρακτήρα απογείωσης δεν πραγματοποιήθηκε η ρίψη, ιδιαίτερα στην Ομάδα Ανατολή, συγκεντρωτικά, αλλά τμηματικά και ανά μεγάλα χρονικά διαστήματα. Μεμονωμένες ομάδες δεν ρίχθηκαν σε πεδινό έδαφος εξαιτίας του δύσκολου προσανατολισμού των πληρωμάτων των μεταγωγικών, με αποτέλεσμα οι ανήκουσες για λόγους τακτικής μαζί ομάδες, να μην βρεθούν σε κοντινή απόσταση μεταξύ τους. Παρουσιάστηκαν απώλειες σε όπλα, όπως στο πρώτο κύμα, εξαιτίας μη ρίψης στο στόχο πολλών κιβωτίων με όπλα.

Εξαιτίας της εν λόγω κατάστασης κρίνεται, δεν έχει επιτευχθεί στην Ομάδα Κέντρο, η κατάληψη του αεροδρόμιου στο Ρέθυμνο αναγκαία. Η προέλαση των δύο ταγμάτων προς τον κόλπο της Σούδας ανεκόπη υπό την προβολή ισχυρής άμυνας, νοτιοδυτικά του Ρεθύμνου. Η Ομάδα Ανατολή επίσης δεν κατόρθωσε να θέσει υπό την κατοχή της το αεροδρόμιο του Ηρακλείου. Μια προέλαση στην περιοχή ανεκόπη στα πρώτα σπίτια.

Ο Διοικητής 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, ως επικεφαλής της Ομάδας Ανατολή (συνταγματάρχης Brauer), επιχείρησε, κατά τη διάρκεια της νύχτας, να συγκεντρώσει τα διασκορπισμένα σε μακρινή απόσταση μεταξύ τους τμήματα της ομάδας, όσο ήταν εφικτό, ώστε την επόμενη ημέρα να ξεκινήσει επίθεση εναντίων του αεροδρομίου.

#### 5) Κατάσταση το βράδυ της 20.5.1941

Κανένα αεροδρόμιο στην Κρήτη δεν ήταν πλήρως υπό την κατοχή μας. Η κατάσταση πλησίον του Μάλεμε ήταν καλύτερη, του οποίου το αεροδρόμιο είχε μάλιστα αναφερθεί ότι βρίσκονταν στην κατοχή των δυνάμεων μας, από το οποίο, όμως, ρίχνονταν ακόμα πυρά πυροβόλων. Παράλληλα, μέσω αναγνώρισης από αέρα διαπιστώθηκαν σε ένα τμήμα του αεροδρομίου εμπόδια προσγείωσης αεροσκαφών.

Για την προβλεπόμενη αεραπόβαση της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, στις 21.5.1941, δεν διατίθονταν, επομένως, κανένα αεροδρόμιο.

Τα Χανιά ήταν ακόμη υπό εχθρική κατοχή. Η εκ Ρεθύμνου επίθεση προς τον κόλπο της Σούδας δεν είχε προχωρήσει. Δεν μπόρεσε να δημιουργηθεί σύνδεση μεταξύ της Ομάδας Δύση και Κέντρο και μεταξύ των δύο μεγαλύτερων ομάδων του πρώτου και του δεύτερου κύματος της Ομάδας Κέντρο (στα Χανιά και στο Ρέθυμνο).

Πλησίον του Ηρακλείου επιχειρήθηκε συγκέντρωση των δυνάμεων, ώστε να θέσουν, την 21.5.1941, κατόπιν επίθεσης υπό την κατοχή τους το αεροδρόμιο. Η κατάσταση εδώ ήταν εν μέρει αδιευκρίνιστη.

Η Ομάδα Δύση και Κέντρο αποδυναμώθηκαν από την απώλεια των διοικητών τους.

Στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης δεν εντοπίστηκαν εχθρικές ναυτικές δυνάμεις. Αργά το απόγευμα της 20.5.1941 διαπιστώθηκε, μέσω αναγνώρισης, ένας αριθμός εχθρικών ναυτικών δυνάμεων στα νοτιοανατολικά της Κρήτης και μια επιπλέον νηοπομπή στα νοτιοδυτικά με δυτική κατεύθυνση. Τα απογειωμένα προς εκδήλωση επίθεσης σμήνη του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν είχαν, κατά τις βραδινές ώρες, καμία επαφή πλέον με τον εχθρό.

Μια νηοπομπή, αποτελούμενη από εικοσιπέντε μηχανοκίνητα ιστιοφόρα, έφτασε από το λιμάνι του Πειραιά τη νύχτα στη Μήλο, κάπως καθυστερημένη εξαιτίας του δυνατού σε ένταση αέρα.

#### Συνέχιση του αγώνα την 21.5.1941.

##### Προτιθέμενη συνέχιση του αγώνα:

1) Για τη συνέχιση των επιχειρήσεων δίδεται προ πάντων σημασία:

α) να περιέλθει, τάχιστα και σταθερά, στην κατοχή μας ένα αεροδρόμιο στην Κρήτη, ώστε να μπορέσουν οι αεραποβάσεις να πραγματοποιηθούν. Ως τέτοιο αεροδρόμιο ορίστηκε αυτό του Μάλεμε.

β) Κατόπιν μεταφοράς ενισχύσεων, να περιέλθει, όσο το δυνατόν αμεσότερα, στην κυριαρχία μας ο κόλπος της Σούδας, ώστε να δημιουργηθεί η απαραίτητη προϋπόθεση για τη δια θαλάσσης μεταφορά βαρύ οπλισμού.

γ) Να οριστεί νέος αρχηγός στις διοικητικά ακέφαλες Ομάδες Δύση και Κέντρο.

δ) Η αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής περίξ της Κρήτης να σημειωθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλειστεί, εξαιτίας της παρουσίας εχθρικών ναυτικών δυνάμεων, μια απειλή εναντίων των θαλάσσιων μεταφορών.

2) Οι εντολές του αεροστόλου περιείχαν εκ τούτου τα ακόλουθα, για την 21.5.1941, καθήκοντα:

A) 11ο Αεροπορικό Σώμα:

- 1) Διάθεση, μέσω ρίψης, επιπλέον ενισχύσεων στην Ομάδα Δύση για την ασφαλή κατάληψη του αεροδρομίου στο Μάλεμε.
- 2) Κατόπιν κατάληψης και ασφάλισης του αεροδρομίου, έναρξη αεραπόβασης των πρώτων τμημάτων 5ης Ορεινής Μεραρχίας.
- 3) Έπειτα της διάθεσης των ενισχύσεων και υπό τη διατήρηση της κατοχής του αεροδρομίου στο Μάλεμε, ανάληψη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και σύνδεση με την Ομάδα Κέντρο για την μετέπειτα κατοχή του κόλπου της Σούδας.
- 4) Ως νέος αρχηγός των Ομάδων Δύσης και Κέντρου ορίστηκε εκ του αεροστόλου, ο υποστράτηγος *Ringel*, με το Επιτελείο της 5ης Ορεινής Μεραρχίας που θα αποβιβαστεί, την 21.5.1941 στο Μάλεμε, με το πρώτο ορεινό τάγμα.

B) 8ο Αεροπορικό Σώμα:

- 1) Προστασία της απόβασης επιπλέον δυνάμεων στο χώρο Μάλεμε-Χανίων μέσω κατανίκησης της εχθρικής άμυνας και διαρκής υποστήριξη του αγώνα των αποβιβαζόμενων τμημάτων στην Κρήτη, με κέντρο βάρους στην Ομάδα Δύση και Κέντρο (Ομάδα Χανίων).
- 2) Κατόπιν, υποστήριξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και του κόλπου της Σούδας.
- 3) Αναγνώριση, το ξημέρωμα, της θαλάσσιας περιοχής περίξ της Κρήτης και ετοιμότητα ισχυρών δυνάμεων για εκδήλωση επίθεσης εναντίων εντοπισμένων εχθρικών ναυτικών δυνάμεων.

Γ) Ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης:

Αφίξη της 1ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών το βράδυ της 21.5.1941-πριν πέσει το σκοτάδι-πλησίον του Μάλεμε για την επίτευξη διάθεσης βαρύ οπλισμού, πολεμοφοδίων καθώς και ενός επιπλέον ορεινού τάγματος.

3) Η επανειλημμένη απόπειρα απόπλου του ιταλικού στόλου για να θέσουν τις αγγλικές θαλάσσιες δυνάμεις εκτός επιχειρησιακής δράσης στην Κρήτη, ναυαγεί στην αρνητική στάση των υπηρεσιών στη Ρώμη.

2) Νύχτα της 20. προς 21.5.1941 και εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης.

Κατά τη διάρκεια της νύχτας, αγγλικές ναυτικές δυνάμεις διέσχισαν τη θαλάσσια οδό της Κάσου και το Στενό των Κυθήρων και εξερεύνησαν τη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και τα βόρεια παράλια αυτής. Το αεροδρόμιο της Καρπάθου δέχτηκε πυρά από θάλασσα, χωρίς να προκαλέσουν ιδιαίτερες ζημιές.

Ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης απεφάσισε, εξαιτίας της εν λόγω κατάστασης, η βρισκόμενη νοτίως της Μήλου νηοπομπή, υπό τη διοίκηση του ιταλικού αντιτορπιλικού *Lupo*, να διακόψει προσωρινά τη μετακίνηση της.

Οι απογειωμένες μονάδες του 8ου Αεροπορικού Σώματος προς ένοπλη αναγνώριση, συνάντησαν, το ξημέρωμα της 21.5.1941, αγγλικές ναυτικές δυνάμεις κατά τον απόπλου αυτών από τον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης, βύθισαν ένα

αντιτορπιλικό, προξένησαν ελαφριές ζημιές σε ένα ακόμη και μεγάλου μεγέθους σε δύο καταδρομικά.

Στις 9:00, το 8ο Αεροπορικό Σώμα ανέφερε την πλήρη απομάκρυνση των εχθρικών δυνάμεων από τη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και εκ τούτου έλαβε η 1η Μοίρα Σκαφών εκ νέου διαταγή, να συνεχίσει την πορεία της με κατεύθυνση το Μάλεμε.

### 3) Επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Ομάδα Δύση έως το απόγευμα της 21.5.1941.

1) Οι απόπειρες μεμονωμένων μεταγωγικών Ju 52 του 11ου Αεροπορικού Σώματος, κατά τις πρωινές ώρες της 21.5, να προσγειωθούν στην ακτή πλησίον του Μάλεμε, στέφτηκαν με επιτυχία. Διατέθηκαν έτσι στο εκεί βρισκόμενο Σύνταγμα Εφόδου όπλα και πολεμοφόδια. Φαίνεται όμως, ότι μια προσγείωση στο ίδιο το αεροδρόμιο, που βρισκόταν κάτω από τα πυρά Πυροβολικού του εχθρού, δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί. Ο χώρος προσγείωσης στην ακτή ήταν μικρός για προσγείωση. Η διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στην Ομάδα Δύση, προς μόνιμη κατοχή και ασφάλιση του αεροδρομίου στο Μάλεμε θα μπορούσε, εκ τούτου, να πραγματοποιηθεί μόνο με ρίψη επιπλέον δυνάμεων Αλεξιπτωτιστών.

2) Η κατάσταση του εχθρού πλησίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε έδειξε ότι ένα περίπου Σύνταγμα Νεοζηλανδών βρίσκονταν σε θέση πυρός ανατολικά του αεροδρομίου, με τη δεξιά πτέρυγα στη θάλασσα και έβαλλε με το Πυροβολικό από την περιοχή του Αλικιανού εναντίον του εν λόγω αεροδρομίου. Παράλληλα, τα υψώματα νοτίως του Μάλεμε ήταν κατειλημμένα από τον εχθρό.

3) Ο ασκών διοικητικά καθήκοντα αντιπτέραρχος του 11ου Αεροπορικού Σώματος απεφάσισε λόγω της συγκεκριμένης κατάστασης:

α) Το ήδη αποβιβαζόμενο Σύνταγμα Εφόδου να εκδηλώσει επίθεση από τα δυτικά στις θέσεις ανατολικά του αεροδρομίου και παράλληλα να ενισχύσει τις εκεί μονάδες μέσω τοποθέτησης ενός επιπλέον λόχου Αλεξιπτωτιστών και 1 ½ Τλης Τεθωρακισμένων Αντιαρματικών Αλεξιπτωτιστών.

β) Να ρίξει στα μετόπισθεν του Συντάγματος Νεοζηλανδών, ανατολικά του Πύργου, δύο λόχους Αλεξιπτωτιστών και με αυτούς να επιτεθεί προς δυσμάς.

4) Η επέμβαση σημειώθηκε, όπως είχε προβλεφθεί, με ρίψη, στις 15:00, ανατολικά του Πύργου και με αποβίβαση ενισχύσεων του Συντάγματος Εφόδου στις 16:00.

Η αποβίβαση υποστηρίχθηκε εκ νέου από το 8ο Αεροπορικό Σώμα αποτελεσματικά, το οποίο είχε σημειώσει, κατά τη διάρκεια της ημέρας, κυλιόμενες επιθέσεις σε θέσεις αντιαεροπορικών πυροβόλων, φωλιές αντίστασης, χώρους στρατοπέδευσης με σκηνές πλησίον του Μάλεμε, Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου καθώς και εναντίον των πλοίων στον κόλπο της Σούδας.

Η από αέρα καταπολέμηση των βάλλοντας εναντίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε, από την περιοχή του Αλικιανού, πυροβολαρχίας απεδείχθη ως αδύνατη, επειδή δεν διακρίνονταν η ιδιαίτερα καλά καμουφλαρισμένη συγκεκριμένη πυροβολαρχία και στην παρουσία γερμανικών πολεμικών αεροσκαφών σταματούσε τις βολές, για να μην φανερώσουν τη θέση αυτής.

5) Η ρίψη των δύο λόχων πλησίον του Πύργου δεν ήταν επιτυχής. Έπεσαν ακριβώς μέσα ή μπροστά από καλά καλυμμένες θέσεις πολυβόλου ή θέσεις ελεύθερων σκοπευτών και κάποια τμήματα αυτών σε ναρκοθετημένο χώρο. Τα περισσότερα κιβώτια όπλων χάθηκαν, οι απώλειες ήταν στους αξιωματικούς μεγάλες, σε έναν λόχο όλοι συνολικά οι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί. Μόνο ένα μικρό μέρος κατόρθωσε να διεισδύσει σε ένα αγρόκτημα και να δημιουργήσει εκεί θέση υπεράσπισης.

Η επίθεση του Συντάγματος Εφόδου από τα δυτικά εναντίων του Μάλεμε είχε καλύτερα αποτελέσματα. Η αντίσταση του εχθρού κατέρρευσε κατόπιν μεγάλης διάρκειας επίθεσης, ο χώρος του Μάλεμε κατελήφθη στις 17:00, το αεροδρόμιο τέθηκε, έτσι, υπό τη ασφαλή κατοχή μας.

4) Απόβαση ενός ενισχυμένου τάγματος 5ης Ορεινής Μεραρχίας, το απόγευμα της 21.5.1941, στο Μάλεμε.

Η 5η Ορεινή Μεραρχία έλαβε, όπως προβλέπονταν, την εντολή να βρίσκεται, από το μεσημέρι της 21.5, με ένα ενισχυμένο τάγμα σε ετοιμότητα για εναέρια μεταφορά. Η πραγματοποίηση της αεραπόβασης, πριν ακόμα μάλιστα το αεροδρόμιο στο Μάλεμε τεθεί υπό την πλήρη ασφάλιση και κατοχή μας, αναλήφθηκε από το 11ο Αεροπορικό Σώμα. Τα πρώτα κύματα αποβιβάζονταν από τις 16:00, παρά τα εχθρικά πυρά Πυροβολικού και οπλοπολυβόλων εναντίον του εκεί αεροδρομίου. Οι δραστηριοποιούμενες για προστασία δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος εξουδετέρωσαν από χαμηλό ύψος με τα πυρά τους την άμυνα, καθώς ήταν από αέρα ευδιάκριτη. Οι απώλειες ήταν λιγοστές και η απόβαση χαρακτηρίστηκε ως επιτυχημένη. Αναμένεται η πραγματοποίηση επιπλέον αποβάσεων στις 22.5.1941. Ο αρχηγός των Ομάδων Δύση και Κέντρο και διοικητής 5ης Ορεινής Μεραρχίας δεν έχει ακόμα αποβιβαστεί.

5) Η εξέλιξη της κατάστασης στις ομάδες Κέντρο και Ανατολή

1) Ομάδα Κέντρο:

α) Η Υποομάδα Χανίων (3<sup>ο</sup> Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών) διατήρησε στην κατοχή της τα εδάφη γύρω από τη φυλακή νοτίως του Γαλατά και τις δύο πλευρές της τεχνητής λίμνης. Δεν πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις από τον αριθμητικά ανώτερο αντίπαλο στα υψώματα νοτιοανατολικά του Γαλατά. Ωστόσο, μια επίθεση εναντίων του εν λόγω υψώματος απέτυχε εξαιτίας της ισχυρής άμυνας.

β) Η Υποομάδα Ρεθύμνου διασπάστηκε σε δύο ακόμα υποομάδες και μάλιστα: μια στα δυτικά αδύναμη ομάδα που αμύνονταν πλησίον των Περιβολιών και αναχαίτιζε πολλές επιθέσεις του εχθρού και μια ισχυρότερη στις επάκτιες γραμμές ανατολικά του αεροδρομίου του Ρεθύμνου η οποία επιχείρησε να προωθηθεί στο αεροδρόμιο. Η επίθεση αυτή απέτυχε εξαιτίας της ισχυρής άμυνας από τους αμπελώνες στο ανατολικό άκρο του αεροδρομίου.

2) Η Ομάδα Ανατολή (Ηράκλειο) διασπάστηκε επίσης σε δύο υποομάδες:

α) Η βρισκόμενη στα δυτικά της πόλης ομάδα, αποτελούμενη από το 2ο τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών και δύο λόχους 2ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών, επιχείρησε, εκμεταλλευόμενη μια επίθεση του 8ου Αεροπορικού Σώματος, να διεισδύσει στην πόλη του Ηρακλείου. Κατόπιν ορισμένων αρχικών επιτυχιών σταμάτησε η επίθεση και η αντίπαλη άμυνα έγινε σε τέτοιο βαθμό ισχυρή ώστε τα έχοντας διεισδύσει στην πόλη τμήματα να αναγκαστούν εκ νέου να υποχωρήσουν.

β) Η βρισκόμενη στα ανατολικά του αεροδρομίου ομάδα (ενισχυμένο 1ο τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών), υπό την καθοδήγηση του διοικητή του Συντάγματος, εκδήλωσε επίθεση στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου, δέχθηκε όμως από τις καλά δημιουργημένες θέσεις του εχθρού τέτοιας έντασης πυρά άμυνας, με αποτέλεσμα η με τα λιγοστά διαθέσιμα βαρέα όπλα επίθεση να μην έχει την οποιαδήποτε προοπτική.

6) Εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης την 21.5.1941:

Μέσω αναγνώρισης του 8ου Αεροπορικού Σώματος, στη θαλάσσια περιοχή νοτίως της Κρήτης, εντοπίστηκε στα νοτιοδυτικά και νοτιοανατολικά της Κρήτης μια ισχυρή ομάδα ναυτικών δυνάμεων του εχθρού.

Οι τρέχων δραστηριοποιούμενες από την περιοχή της Αττικής μονάδες μαχητικών, τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης στην Κάρπαθο καθώς και η Ιταλική Πολεμική Αεροπορία στη Ρόδο έφεραν κατά τη διάρκεια των επιθέσεων τους τα παρακάτω αποτελέσματα:

3 καταδρομικά με πλήρη επιτυχία,

1 αντιτορπλικό με πλήρη επιτυχία,

1 εμπορικό ατμόπλοιο 1.000 τ. με πλήρη επιτυχία,

σε 2 επιπλέον καταδρομικά, με ζημιές αυτών.

Η θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης βρισκόταν άνευ παρουσίας εχθρικών δυνάμεων. Αναμένονταν τη νύχτα νέα διείσδυση αγγλικών ναυτικών δυνάμεων.

Η 1η Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών, από Μήλο με κατεύθυνση το Μάλεμε, με ένα Ορεινό Τάγμα, βαρύ οπλισμό και τμήματα της 2ης Εκπαιδευτικής Μοίρας Αντιαεροπορικών Πυροβόλων στο κατάστρωμα, εντοπίστηκε, βάσει αναφορών θέσεων του ιταλικού αντιτορπλικού Lupo, λίγο πριν την έλευση της νύχτας στο Μάλεμε και έτσι μπόρεσε να φτάσει στα προστατευόμενα παράλια. Η ελπίδα διάθεσης στην Κρήτη βαρέου τύπου αντιαρματικών, στις 22.5.1941, φαίνονταν να πραγματοποιείται.

Οι ισχυρές έντασης αντίθετοι άνεμοι και η πολύ μικρή ταχύτητα πορείας καθυστέρησαν, ωστόσο, τη Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών σε τέτοιο βαθμό, με αποτέλεσμα η κορυφή της να φτάσει μόλις στις 23:00 πλησίον του ακρωτηρίου Σπάθα και να συγκρουστεί εκεί με τις εκ νέου εμφανιζόμενες ναυτικές δυνάμεις των Άγγλων, κάτι που αιφνιδίασε αμφότερες πλευρές. Πρέπει να χρεωθεί στη γενναία στάση του αντιτορπλικού Lupo, που έβαλλε με δύο торπίλες, από διακόσια μέτρα απόσταση, εναντίον ενός εχθρικού καταδρομικού, διαφεύγοντας εκ της άνισης μάχης δεχόμενο το ίδιο δεκαοχτώ χτυπήματα, καθώς επίσης στο γεγονός ότι τα σκάφη της Μηχανοκίνητης Μοίρας βρίσκονταν σε απόσταση μεταξύ τους που μόνο ένα μικρό τμήμα αυτών μπόρεσε να τεθεί ως στόχος και να βυθιστεί.

Σχετικά με τα ληφθέντα μέτρα από τα Κεντρικά Ναυτικού Κινδύνου για τη διάσωση των ναυαγών έχει αναφερθεί ξεχωριστά στην παρ. J-υπηρεσία Ναυτικού Κινδύνου-. Από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης ανακλήθηκε αμέσως προς Πειραιά η 2η Μοίρα Μηχανοκίνητων Σκαφών με πορεία την Κρήτη, ώστε να αποτραπεί το ίδιο συμβάν.

Το πρόβλημα της μεταφοράς βαρέων όπλων και ενισχύσεων, μέσω θαλάσσης, στην Κρήτη, δεν λύθηκε όπως την πρώτη ημέρα.

#### 7) Κατάσταση το βράδυ της 21.5.1941:

1) Κατά τη διάρκεια των μαχών στην Κρήτη επετεύχθη, την 21.5.1941, να τεθεί το αεροδρόμιο στο Μάλεμε στην, σχετικά με ασφάλεια, κατοχή μας.

Ωστόσο, μια εισερχόμενη τις βραδινές ώρες αναφορά ανακοίνωσε την προέλαση νέων εχθρικών δυνάμεων από Παλαιόχωρα προς Μάλεμε, έτσι ώστε να πρέπει να αναμένονται, στις 22.5, μεγαλύτερης έντασης επιθέσεις του εχθρού εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε από Νότο. Οι δραστηριοποιούμενες, ήδη στις 21.5, ομάδες του 8ου Αεροπορικού Σώματος για την καταπολέμηση των εν λόγω εχθρικών δυνάμεων, δεν εντόπισαν κάτι το ουσιώδες.

Οι επιθέσεις των υπολοίπων μονάδων μάχης δεν απέφεραν τα αναμενόμενα επιτυχή αποτελέσματα, αναγκάστηκαν στην προβολή άμυνας και στην προσπάθεια διατήρησης των κερδισμένων θέσεων τους.

2) Η έλλειψη βαρέων αντιαερματικών όπλων και επαρκούς Πυροβολικού κατέστη πολύ αισθητή, επειδή από τον εχθρό είχαν τοποθετηθούν σε όλους τους τομείς τεθωρακισμένα και το Πυροβολικό του, βρισκόμενο σε καλά καλυμμένες θέσεις, δεν μπορούσε να εντοπιστεί από αέρα.

3) Η υποστήριξη των αποβιβαζόμενων τμημάτων του 11ου Αεροπορικού Σώματος από δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος σημειώνονταν με δυσκολία, επειδή είχαν πέσει στα χέρια του εχθρού τα Σημεία Αναγνώρισης και γινόταν αντιστοίχως χρήση αυτών. Η από αέρα διάκριση μεταξύ φίλιων και εχθρικών δυνάμεων ήταν εν μέρει αδύνατη.

4) Ο αγγλικός στόλος διείσδυσε εκ νέου στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και κατέστησε την τόσο επείγουσα δια θαλάσσης μεταφορά βαρέων όπλων αδύνατη. Μέσω Αναφορών Αναγνώρισης έχει γνωστοποιηθεί ότι ο κύριος όγκος του Στόλου Αλεξάνδρειας βρισκόταν, ενισχυμένος από τμήματα του Στόλου Γιβραλτάρ, εν πλω. Οι ναυτικές δυνάμεις μας δεν ήταν διαθέσιμες, με συνέπεια να πρέπει μόνη της η Πολεμική Αεροπορία να αναλάβει τον αγώνα για την εξουδετέρωση του αγγλικού στόλου.

5) Η Πολεμική Αεροπορία του εχθρού είχε τεθεί εκτός μάχης, η απόλυτη εναέρια κυριαρχία στο χώρο της Κρήτης είχε εξασφαλιστεί.

**(περίληψη)** Αναφέρονται κατόπιν: οι προτιθέμενες σε στρατιωτικό επίπεδο επιδιώξεις σχετικά με την εν συνεχεία διεξαγωγή των επιχειρήσεων όπως: κατοχή του αεροδρομίου στο Μάλεμε, η επίθεση εναντίων των Χανίων και του κόλπου της Σούδας με την εμφάνιση επιπλέον ενισχύσεων στο Μάλεμε, εφοδιασμός των μονάδων με όπλα και πολεμοφόδια, εξασφάλισης της εναέριας κυριαρχίας στην Κρήτη και επιτήρηση των μη βρισκόμενων υπό γερμανική κατοχή αεροδρομίων και εδαφών για την αποφυγή αποβάσεων από τον αντίπαλο, διεξαγωγή επιχειρήσεων εναντίων του αγγλικού στόλου με σκοπό την εκδίωξή του από την θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και την εξασφάλιση του δια θαλάσσης ανεφοδιασμού των γερμανικών δυνάμεων, ενίσχυση των νήσων Μήλος και Κύθηρα ως βάσεις ανεφοδιασμού, υποστήριξη του 11ου Αεροπορικού Σώματος από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, τοποθέτηση διοικητή στην Ομάδα Δύση, τα καθήκοντα του 11ου Αεροπορικού Σώματος όπως: αεραπόβαση τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε και ασφάλιση αυτού για την αποτροπή συμμαχικών επιθέσεων, ετοιμότητα για την επίθεση εναντίων των Χανίων και του κόλπου της Σούδας, εφοδιασμός των στρατιωτικών τμημάτων με όπλα-πολεμοφόδια-είδη σίτισης, του 8ου Αεροπορικού Σώματος όπως: επιθέσεις εναντίων αγγλικών ναυτικών δυνάμεων στο θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης, διαρκής επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής πέριξ της Κρήτης έως τις ακτές Βορείου Αφρικής, υποστήριξη του 11ου Αεροπορικού Σώματος, επιθέσεις εναντίων θέσεων Πυροβολικού, τεθωρακισμένων και φωλιών αντίστασης του αντιπάλου, επιτήρηση του συνολικού χώρου της νήσου με σκοπό την παρεμπόδιση των συμμαχικών κινήσεων, επίβλεψη των νοτίων παραλίων και αεροδρομίων για την εμπόδιση απόβασης συμμαχικών ενισχύσεων, του Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης όπως: αναβάθμιση της Μήλου ως βάση ανεφοδιασμού πλοίων και η εκεί μεταφορά αντιαεροπορικών πυροβόλων, προετοιμασία μεταφοράς τεθωρακισμένων, μέσω θαλάσσης, προς Μάλεμε.

**(μετάφραση)** 3) Η μάχη του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων του αγγλικού στόλου.

Από τη διεξαχθείσα, ήδη πριν το ξημέρωμα, εναέρια αναγνώριση προέκυψε ότι μεγάλα τμήματα του αγγλικού στόλου βρισκόταν στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και εγκυμονούσαν σοβαρό κίνδυνο για τα βρισκόμενα στην εν λόγω περιοχή

τμήματα της 1ης και 2ης Μοίρας Μηχανοκίνητων Σκαφών. Εντοπίστηκαν 3 εχθρικές μονάδες, με συνολικά 33 βαριά και μεσαίου τύπου πλοία.

Η κυλιόμενη επίθεση από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, υπό τον εν μέρει παραμερισμό άλλων καθηκόντων, με δραστηριοποιούμενες ομάδες μαχητικών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης, είχε πλήρη επιτυχία:

3 καταδρομικά ή αντιτορπιλικά βυθίστηκαν,

3 επιπλέον βαριά πλοία υπέστησαν μεγάλες ζημιές και

6 επιπλέον δέχτηκαν πλήγματα, με αποτέλεσμα να αναμένεται ζημιά αυτών.

Μέσω αναγνώρισης αναφέρθηκε η απουσία εχθρικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, κατά τη διάρκεια του απογεύματος. Ο αγγλικός στόλος υπέστη βαριά πλήγματα από τις επιθέσεις της Πολεμικής Αεροπορίας.

Δεν είναι ακόμα σίγουρο εάν οι αγγλικές ναυτικές δυνάμεις έχουν πλήρως ηττηθεί.

Αναμένεται το επόμενο βράδυ, στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, μια εκ νέου εμφάνιση ναυτικών δυνάμεων του εχθρού.

Κατά τη διάρκεια αυτών των μαχών διαπιστώθηκε ότι οι δυνάμεις του 8ου Αεροπορικού Σώματος δεν επαρκούν για την εκπλήρωση όλων των στρατιωτικών καθηκόντων. Επειδή έχει ξεσπάσει παράλληλα, στο πλαίσιο της κατάληψης της Κρήτης, όπως φαίνεται ένας αγώνας «Πολεμική Αεροπορία εναντίων Στόλου σε περιορισμένο θαλάσσιο χώρο», διατάχθηκε από το διοικητήριο του 4ου Αεροστόλου, υπό την παρουσία του Αρχηγού Γενικού Επιτελείου Πολεμικής Αεροπορίας, η άμεση μετακίνηση της 3ης Μοίρας Πολεμικών Αεροσκαφών 30 και της 1ης Μοίρας Καθέτου Εφόρμησης του 10ου Σώματος Αεροπορίας στον ελλαδικό χώρο, για την εκεί ενίσχυση του 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Από το μεσημέρι βρισκόταν οι εν λόγω δυνάμεις έτοιμες προς ανάληψη δράσης.

#### 4) Επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος, την 22.5.1941

1) Ξεκίνησε άμεσα η αεραπόβαση επιπλέον τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας. Η απόβαση υποστηρίχθηκε και προστατεύτηκε εκ νέου αποτελεσματικά από το 8ο Αεροπορικό Σώμα το οποίο δραστηριοποίησε με κυλιόμενες επεμβάσεις τα καταδιωκτικά, τα Βαριά Βομβαρδιστικά όπως επίσης και όλες τις υπόλοιπες αποδεδειγμένες δυνάμεις του για την καταπολέμηση του αντιπάλου. Χτυπήθηκαν με καλά στοχευόμενες επιθέσεις χαμηλού ύψους θέσεις πυροβολικού και πολυβόλων, δίκτυα αντίστασης, χώροι συγκέντρωσης εχθρικών δυνάμεων και τεθωρακισμένα.

Οι τωρινές βολές Πυροβολικού στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, δεν κατορθώθηκε να εμποδιστούν, επειδή ορισμένες καλά καμουφλαρισμένες θέσεις πυροβολαρχιών δεν διακρίνονταν από αέρα.

Οι παρουσιαζόμενες απώλειες κατά τη διάρκεια της απόβασης ήταν λιγοστές

Ο διάδρομος προσγείωσης του μικρού αεροδρομίου στο Μάλεμε είχε αποκλειστεί για τις εν συνεχεία προσγειώσεις, εξαιτίας ορισμένων χτυπημένων Ju 52. Η αποστολή μιας ειδικής δύναμης συντονισμού προσγειώσεων του διοικητή 11ου Αεροπορικού Σώματος επέφερε σε σύντομο χρονικό διάστημα την τάξη και μιας άλλης υπηρεσίας επιμελήθηκε με σιδερένια θέληση την οργάνωση προσγειώσεων και φρόντισε να απομακρυνθούν άμεσα τα έχοντας υποστεί ζημιές αεροσκάφη.

Συνολικά, αποβιβάστηκαν κατά τη διάρκεια της ημέρας στο Μάλεμε:

2 Ορεινά Τάγματα,

1 Ορεινό Τάγμα Σκαπανέων,

τμήματα Μοίρας Πυροβολικού Αλεξιπτωτιστών,  
προσωπικό και είδη στρατιωτικού νοσοκομείου.

2) Η αναμενόμενη εκ του Νότου επίθεση του εχθρού δεν έλαβε χώρα. Αντ' αυτού, ο εχθρός επιτέθηκε από τον Πύργου με τεθωρακισμένα. Η επίθεση αποκρούστηκε, ο Πύργος κατελήφθη με αντεπίθεση.

3) Η κατάσταση στην Ομάδα Κέντρο και Ανατολή παρέμεινε αμετάβλητη. Οι καταλαμβανόμενες θέσεις διατηρήθηκαν, ρίχθηκαν όπλα, πολεμοφόδια., επισιτισμός και μέσα επίδεσης, καθώς κρίθηκαν αναγκαία.

4) Ένα αίτημα του ασκώντας διοικητικά καθήκοντα αντιπετεράρχου του 11ου Αεροπορικού Σώματος, να μετακινηθεί το διοικητήριο του σώματος στο Μάλεμε, απορρίφθηκε κατηγορηματικά από τον αρχηγό του 4ου Αεροστόλου και τον διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, επειδή κρίνονταν ακόμα αναγκαία η παραμονή του Επιτελείου στην περιοχή της Αττικής για το συντονισμό των περαιτέρω ενισχύσεων σε δυνάμεις και εφοδιασμό. Διατάχθηκε, ωστόσο, ακόμα για μια φορά ρητά, να μεταφερθεί το Επιτελείο της 5ης Ορεινής Μεραρχίας άμεσα στο Μάλεμε και ο αρχηγός της εν λόγω μεραρχίας να αναλάβει τη διοίκηση της Ομάδας Δύση και Κέντρο. Για την εκτέλεση της διαταγής αυτής, ο υποστράτηγος Ringel –έχοντας κατατοπιστεί προσωπικά από τον αρχηγό του 4ου Αεροστόλου στο αεροδρόμιο του Φαλήρου- αποβιβάστηκε, το βράδυ της 22.5.1941, στο Μάλεμε και ανέλαβε εκεί τα διοικητικά του καθήκοντα.

**(περίληψη)** Περιγράφεται κατόπιν η εξέλιξη της κατάστασης στην Ομάδα Ringel (Ομάδα Δύση και Χανίων) καταγράφοντας τη δια αέρος μεταφορά επιπλέον ενισχύσεων και βαρύ οπλισμού στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, αποκατάσταση των ζημιών και ασφάλιση του εν λόγω αεροδρομίου, εκκαθαριστικές επιχειρήσεις εναντίων συμμαχικών δυνάμεων στο δυτικό τμήμα της νήσου, κατάληψη της Παλαιοχώρας κατόπιν σφοδρών μαχών με ομάδες ανταρτών, το σχηματισμό, για την προστασία του αεροδρομίου στο Μάλεμε, δύο ομάδων υπό τις διαταγές του συνταγματάρχη Utz (5η Ορεινή Μεραρχία) και του σημνάρχου Ramke (7η Μεραρχία Αλεξιπτωτιστών).

**(μετάφραση)** Ο εχθρός υποχώρησε, υπό την πίεση της προέλασης της Ομάδας Utz, στις 23.5.1941 σε μια θέση στα υψώματα νοτιώς του Πλατανιά και εκδιώχτηκε άμεσα από τη θέση αυτή εξαιτίας της γρήγορης επίθεσης της Ομάδας Ramke. Ο Πλατανιάς κατελήφθη και ήδη, στις 23.5.1941 πραγματοποιήθηκε η επαφή την ομάδα πλησίον του Σταλού, εκεί όπου είχε προχωρήσει η Ομάδα Κέντρο, μεταξύ τεχνητής λίμνης και φυλακής.

Το βράδυ της 24.5.1941 υποχώρησε ο εχθρός σε μια καλά οχυρωμένη θέση, και στις δύο πλευρές του Γαλατά και διατήρησε υπό την κατοχή του τα υψώματα στα ανατολικά του Αλικιανού.

## 2) Εξέλιξη της κατάστασης στην Ομάδα Ανατολή.

1) Στις 23.5.1941 εμφανίστηκαν, εκ νέου, εχθρικά αεροσκάφη πάνω από το νησί. Στο αεροδρόμιο του Μάλεμε εκδηλώθηκε, το απόγευμα, επίθεση από πέντε αεροσκάφη Bristol-Blenheim, χωρίς να προκαλέσουν σοβαρές ζημιές (δύο αεροσκάφη κατερρίφθησαν). Από Ηράκλειο έφτασε αναφορά για προσγείωση αγγλικών αεροσκαφών στο αεροδρόμιο, εκ των οποίων ένα χτυπήθηκε πιάνοντας φωτιά.

Μια νέα εισβολή αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων στην Κρήτη έπρεπε να εμποδιστεί με όλα τα μέσα, ώστε να διατηρηθεί η σαφής εναέρια κυριαρχία. Εξαιτίας αυτού διατάχθηκε, στις 23.5, από τον αεροστόλο η ενίσχυση της Ομάδας Ανατολή, με τη διάθεση επιπλέον Αλεξιπτωτιστών στο 11ο Αεροπορικό Σώμα και επίθεση εναντίων του αεροδρομίου για την κατάληψη εδάφους υπό την επίδραση βαρέων όπλων στον εκεί χώρο, ώστε να αποκλειστεί μια εκ νέου προσέγγιση αγγλικών αεροσκαφών.

2) Στην Ομάδα Ανατολή διατέθηκαν, στο πλαίσιο της εν λόγω διαταγής, στις 24.5, 4 λόχοι Αλεξιπτωτιστών από τα υπόλοιπα τμήματα της 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών. Η ρίψη πραγματοποιήθηκε πλησίον της βρισκόμενης δυτικά του Ηρακλείου Ομάδας Κρούσης, επειδή η κατάσταση στα ανατολικά του Ηρακλείου παρουσιαζόταν ασαφής. Η συγκέντρωση και προέλαση των δυνάμεων αυτών απασχόλησε τη χρονική περίοδο έως την 27.5.1941, με σκοπό τη διασφάλιση της κυριαρχίας του αεροδρομίου από το χρονικό σημείο αυτό.

3) Δραστηριότητα 8ου Αεροπορικού Σώματος και εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης

1) Σημειώνονταν συνεχώς υποστήριξη προς 11ο Αεροπορικό Σώμα με κέντρο βάρους την Ομάδα Ringel. Για τη δημιουργία στενής συνεργασίας μεταξύ Ομάδας Ringel και 8ου Αεροπορικού Σώματος και προς ικανοποίηση του αιτήματος για κατάργηση όλων των ενδιάμεσων υπηρεσιών, δημιουργήθηκε από την αρμόδια υπηρεσία Επικοινωνιών του 4ου Αεροστόλου ασύρματη σύνδεση μεταξύ Ομάδας Ringel και 8ου Αεροπορικού Σώματος.

Κατά τη διάρκεια αυτών των δύο ημερών δέχθηκαν συνεχείς επιθέσεις δίκτυα αντίστασης, θέσεις Πυροβολικού και τεθωρακισμένα. Σημειώθηκε επίθεση στην πόλη των Χανίων από ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις και στο Ηράκλειο, στο πλαίσιο υποστήριξης ρίψης αλεξιπτωτιστών στην Ομάδα Ανατολή. Η εκ νέου αναζωπυρούμενη σθεναρή άμυνα πλησίον της πόλης του Ηρακλείου καταπολεμήθηκε επιτυχώς μέσω Βαριών Βομβαρδιστικών με επιθέσεις χαμηλού ύψους.

Παράλληλα, τα πλοία στον κόλπο της Σούδας δέχθηκαν επίθεση και το καταδρομικό York χτυπήθηκε από αριθμό επιτυχημένων βολών,

1 δεξαμενόπλοιο έπιασε φωτιά, 4 εμπορικά ατμόπλοια βυθίστηκαν και επίσης κάποια άλλα υπέστησαν σοβαρές ζημιές.

Από τα 6 αφιχθέντα στον κόλπο της Σούδας ταχύπλοα βυθίστηκαν τα 5.

Όλα συνολικά τα νότια παράλια επιτηρούνταν συνεχώς με σκοπό την εμπόδιση κάθε είδους μεταφορά στρατευμάτων ή στρατιωτικού εξοπλισμού.

Για πρώτη φορά, το βράδυ της 23.5, μπόρεσε να πραγματοποιηθεί, εξάλλου, η εδώ και καιρό προβλεπόμενη μετακίνηση καταδιωκτικών στο αεροδρόμιο του Μάλεμε.

2) Ο αγώνας εναντίων του αγγλικού στόλου συνεχίστηκε επίσης στις 23.5. Μέσω αναγνώρισης εντοπίστηκαν, τις πρώτες πρωινές ώρες, ελαφριές αγγλικές ναυτικές δυνάμεις στην θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης. Κατά τις συνεχείς επιθέσεις βυθίστηκαν συνολικά 3 αντιτορπιλικά και τρία άλλα υπέστησαν σοβαρές ζημιές.

Από το μεσημέρι ήταν η περιοχή βορείως της Κρήτης άνευ παρουσίας εχθρικών δυνάμεων. Η αναγνώριση, τις πρώτες πρωινές ώρες της 24.5.1941, βορείως της Κρήτης από αεροσκάφη φέροντας οπλισμό δεν μπόρεσε να εντοπίσει την ύπαρξη πλοίων. Στον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης σημειώθηκε ισχυρής έντασης αμμοθύελλα που παρεμπόδισε μια σαφή, άνευ κενών αναγνώριση της εν λόγω περιοχής και όπως φαίνεται ανάστειλε τη δραστηριότητα του αγγλικού στόλου.

Δεν δύναται να διαφανεί οριστικά εάν ο αγγλικός στόλος εγκατέλειψε τον αγώνα εξαιτίας των μεγάλων απωλειών που υπέστη. Αναμένεται ένα εκ νέου πλήγμα των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων στο βόρειο θαλάσσιο χώρο.

3) Παράλληλα, υπήρξε στενή και συνεχή δραστηριοποίηση του 8ου Αεροπορικού Σώματος για την προστασία της δια θαλάσσης, μέσω Κεντρικού Αιγαίου, τροφοδοσίας. Αξιόμαχες στρατιωτικές δυνάμεις ενώθηκαν εξαιτίας αυτού και μετακινήθηκαν σε άλλη θέση προς άμεση επέμβαση.

Η προσπάθεια του Ανώτατου Αρχηγού 12ης Στρατιάς να λάβουμε μια μοίρα αναγνωριστικών σκαφών απέτυχε, επειδή όλες οι υπαγόμενες σ' αυτόν μοίρες επέστρεφαν ήδη στην επικράτεια του Γερμανικού Ράιχ προς νέα επέμβαση για την «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα». Η βρισκόμενη στο Αιγαίο Μονάδα Θαλάσσιας Αναγνώρισης 126 μπορούσε με το λιγοστό αριθμό ετοιμών προς επέμβαση αεροσκαφών να αναλάβει μόνο την ασφάλιση στο Βόρειο Αιγαίο.

**(περίληψη)** Καταγράφονται εν συνεχεία οι προετοιμασίες για τον απόπλου πλοίων εφοδιασμού (κατά τη διάρκεια της ημέρας και υποστήριξη αυτών από δυνάμεις της Πολεμικής Αεροπορίας), η μεταφορά Βαρέων Όπλων, τεθωρακισμένων και οχημάτων, μέτρα οχυρώσεως στο νησί της Μήλου και των Κυθήρων, η αναγνώριση του θαλάσσιου χώρου βορείως και νοτίως της Κρήτης από το 8ο Αεροπορικό Σώμα, η επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής πλησίον των Κυθήρων και της εναέριας οδού της Κάσου, η ετοιμότητα πλεύσης ταχύπλοων (διάνυση της απόστασης Μήλος-Κρήτης σε μικρό χρονικό διάστημα).

**(μετάφραση)** Η συνέχιση των επιχειρήσεων έως την κατάληψη της Κρήτης.

#### A) Ομάδα Αντιστράτηγου Ringel:

1) Η διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στην Ομάδα Ringel συνεχίστηκε, βάσει προβλεπόμενου σχεδίου, κατά τη διάρκεια των επομένων ημερών. Η δύναμή τους εξαρτιόταν από τα διαθέσιμα μεταγωγικά αεροσκάφη και τον εφοδιασμό των υπολοίπων βρισκόμενων στο νησί μάχιμων μονάδων.

Ξεχωριστά, προσγειώθηκαν στο Μάλεμε:

Την 25.6: δύο τάγματα Ορεινών Καταδρομέων,

την 26.5: 1 ½ λόχος Ορεινών Καταδρομέων,

Επιτελείο Συντάγματος Ορεινών Καταδρομέων 141,

πυροβολαρχία 2 εκατ.,

ουλαμός Βαριών Πυροβόλων Πεζικού,

1/3 λόχου Μεταφοράς,

την 27. και 28.5: το υπόλοιπο της ενισχυμένης 5ης Ορεινής Μεραρχίας και του τάγματος Δικυκλιστών, καθώς και ένα επιπλέον τάγμα Ορεινών Καταδρομέων 6ης Ορεινής Μεραρχίας.

2) Οι επιχειρήσεις για την εξουδετέρωση της αντίστασης του εχθρού κύλησαν σύμφωνα με το σχέδιο. Στις 26.5 επετεύχθη, κατόπιν επίθεσης του κυρίου όγκου μοιρών 8ου Αεροπορικού σώματος εναντίων των Χανίων, να σημειωθεί μια εισβολή στις θέσεις του εχθρού δυτικά της εν λόγω πόλης. Στις 27.5 εξουδετερώθηκε η εχθρική αντίσταση πλησίον των Χανίων και η ίδια η πόλη κατελήφθη. Στις 28.5 περιήλθε, κατόπιν μεγάλης κλίμακας πίεσης στον αποδεκατισμένο εχθρό, ο κόλπος της Σούδας στη δική μας κατοχή και στις 29.5 η Ομάδα Ρεθύμνου απελευθερώθηκε και δημιούργησε επαφή με την Ομάδα Ανατολή.

Στις 30.5 κατελήφθη η Ιεράπετρα και παραδόθηκε στους αποβιβαζόμενους, στις 28.5, στη Σητεία Ιταλούς και στις 1.6, αιχμαλωτίστηκαν οι τελευταίοι Άγγλοι πλησίον των Σφακίων, κατόπιν επίπονης προώθησης μέσω των Λευκών Όρεων, ως πέρας των μαχών στην Κρήτη.

#### B) Ομάδα Ανατολή

1) Η Ομάδα Ανατολή κατόρθωσε, με τις έχοντας ριχθεί στις 24.5 ενισχύσεις, να θέσει έως τις 27.5 υπό την κατοχή της τα υψώματα νοτίως του Ηρακλείου και έτσι να περικυκλώσει τον βρισκόμενο εκεί για την υπεράσπιση του αεροδρομίου εχθρό.

2) Στις 28.5 ρίχθηκε ως ενίσχυση ένα επιπλέον τάγμα από τα υπόλοιπα τμήματα της 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών και κατόρθωσε, υποστηριζόμενο μέσω επίθεσης του 8ου Αεροπορικού Σώματος, να επιτεθεί με συγκεντρωτικές δυνάμεις εναντίων του Ηρακλείου, να εξουδετερώσει την αντίσταση του εχθρού και να θέσει το αεροδρόμιο υπό την κατοχή μας. Κατά τη διάρκεια της εν συνεχείας προέλασής του προς δυσμάς, στις 29.5, σημειώθηκε η ένωση του με την Ομάδα Ringel.

#### Γ) Το Ιταλικό Σώμα Εκστρατείας:

Το Ιταλικό Σώμα Εκστρατείας, με δύναμη ενός ενισχυμένου Συντάγματος, αποβιβάστηκε στις 28.5 στη Σητεία και προήλασε προς Ιεράπετρα, χωρίς να συναντήσει ισχυρή εχθρική αντίσταση.

Η εν λόγω απόβαση στέρησε τη δυνατότητα στους Άγγλους να οπισθοχωρήσουν στο μισό ανατολικό τμήμα του νησιού και από εκεί να μεταφέρουν ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις.

#### Δ) Επέμβαση του 8ου Αεροπορικού Σώματος

Η επέμβαση του 8ου Αεροπορικού Σώματος κατανεμήθηκε έως το πέρας των επιχειρήσεων στην Κρήτη στη:

1) Διαρκή υποστήριξη του αγώνα του 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη. Εδώ, απεδείχθη η ιδιαίτερη σημασία της σύνδεσης μεταξύ Ομάδας Ringel και 8ου Αεροπορικού Σώματος. Οι επιθέσεις συγκεντρωτικών δυνάμεων εναντίων των Χανίων και Ρεθύμνου λειτούργησαν ως προϋπόθεση εξουδετέρωσης της αντίστασης του εχθρού στις θέσεις αυτές. Παράλληλα, απεδείχθη η μεγάλη σημασία της ρίψης Αλεξιπτωτιστών και η δράση των Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης ως προς την άμεση υποστήριξη του αγώνα του 11 Αεροπορικού Σώματος.

2) Επιτήρηση της νότιας ακτογραμμής, με στόχο την αποτροπή αποβάσεων στρατευμάτων από τις πρώτες πρωινές ώρες, μέσω ένοπλης αναγνώρισης. Δεν διαπιστώθηκαν ευρείας κλίμακας μεταφορές στρατευμάτων.

Οι απόπειρες των Άγγλων να διαφύγουν με μικρού μεγέθους βενζινάκατους και ιστιοφόρα, αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά από την είσοδο μαχητικών και βομβαρδιστικών που επιτηρούσαν συνεχώς τον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης και καταδίωξαν τα μικρά σκάφη τα οποία έγιναν μια εύκολη βορά στις επιθέσεις.

3) Ασφάλιση της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης με βάθος προώθησης, μέσω φέροντας οπλισμό αναγνωριστικών και καταπολέμηση εμφανιζόμενων εχθρικών ναυτικών δυνάμεων και μεταγωγικών πλοίων. Μπορεί να συμπληρωθεί εδώ η συνέχιση ναρκοθέτησης της Αλεξάνδρειας.

Απόπειρες των Άγγλων να προσεγγίσουν με μεγάλου μεγέθους ναυτικές μονάδες την Κρήτη, δεν έγιναν πλέον αντιληπτές. Ο αγγλικός στόλος απέφυγε να εισέλθει στον τομέα της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας.

4) Ασφάλιση των δικών μας θαλασσιών μεταφορών στο Αιγαίο από επιθέσεις υποβρυχίων.

Σε τούτη τη συνεχή εναέρια προστασία οφείλεται κυρίως, ότι παρά την παρουσία ορισμένων αγγλικών υποβρυχίων στο Αιγαίο, δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές απώλειες πλοίων.

5) Προετοιμασία μεταφοράς αεροπορικών μονάδων στο χώρο συντήρησης τους και της πλήρους ετοιμότητας επέμβασης αυτών έως την έναρξη των επιχειρήσεων «Μπαρμπαρόσα».

Όλες οι επιφορτισμένες με την ομαλή διεξαγωγή της εν λόγω επιστροφής και την άμεση ετοιμότητα επέμβασης των δραστηριοποιούμενων εναντίων της Κρήτης αεροπορικών μονάδων, παρουσίασαν ιδιαίτερη επίδοση.

#### Ε) Επέμβαση του Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Η πραγματοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών σημειώθηκε κυρίως με την εκμετάλλευση της βάσης Μήλου. Εξαιτίας της κατοχής του κόλπου της Σούδας υλοποιήθηκε άμεσα ο τακτικός εφοδιασμός από μεγάλα σε μέγεθος ατμόπλοια.

Δεν προέκυψαν δυσκολίες στην εκτέλεση αυτού, επειδή ο αγγλικός στόλος δεν διείσδυσε εκ νέου στην θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης.

**(περίληψη)** Αναφορικά με την Υπηρεσία Ναυτικού Κινδύνου καταγράφονται ελλείψεις στις αντίστοιχες εναέριες δυνάμεις για την επέμβαση αυτών στην περιοχή της Κρήτης και η πρόθεση ενίσχυσης των διαθέσιμων εκεί δυνάμεων.

#### **(μετάφραση) Συμπεράσματα**

##### 1) Στάση του εχθρού

Όπως προκύπτει από τα κατόπιν υφαρπαγμένα έγγραφα, οι Άγγλοι ανέμεναν μια γερμανική επίθεση αλεξιπτωτιστών στην Κρήτη. Οι προετοιμασίες αυτών, η επέμβαση του στόλου και η σθεναρή αντίσταση έδειξαν ότι σκόπευαν να κρατήσουν την Κρήτη πάση θυσία. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις τοποθετήσεις του Τσόρτσιλ στο αγγλικό κοινοβούλιο κατά την έναρξη των μαχών στην Κρήτη.

Μια εκτίμηση δίδει την παρακάτω εικόνα:

1) Οι Άγγλοι ανέμεναν, ήδη κατά τη διάρκεια των στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, την απόβαση μονάδων αλεξιπτωτιστών, όπως προέκυψε από πολλά τον αριθμό ανακαλυφθέντα Φύλλα Σημειώσεων και Εντολές Κατασκοπείας, τόσο στην αγγλική όσο και στην ελληνική γλώσσα σχετικά με την προβολή άμυνας στην απόβαση Αλεξιπτωτιστών.

2) Η ίδια η ημέρα της επίθεσης στην Κρήτη ήταν με ακρίβεια γνωστή στους Άγγλους, εξαιτίας του καλά οργανωμένου συστήματος κατασκοπείας στην Ελλάδα το οποίο δεν μπόρεσε να εξουδετερωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

3) Όλα τα στρατηγικής σημασίας και σημαντικά σημεία στην Κρήτη είχαν οχυρωθεί για την απόκρουση μιας επίθεσης. Τα Βαρέα Όπλα ήταν τόσο καλά καλυμμένα ώστε να μπορούν να βάλουν εναντίων των αεροδρομίων απ' όλες τις πλευρές.

4) Το μοναδικό κενό στην υπεράσπιση των Άγγλων στην Κρήτη ήταν η έλλειψη αεροπορικών δυνάμεων κατά τη διάρκεια των καθοριστικών ημερών. Οι δυσκολίες, που προέκυψαν από την πραγματική αγγλική δύναμη και την ολοκλήρωση των προετοιμασιών τους, δεν μπόρεσαν να υπολογιστούν, στο παρουσιαζόμενο μέγεθος τους, ούτε από τον αεροστόλο μήδε από το 11ο Αεροπορικό Σώμα.

Όλες αυτές οι πολύ διεξοδικές προετοιμασίες των Άγγλων αναφορικά με την αντιμετώπιση απόβασης Αλεξιπτωτιστών θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για μελλοντικές επεμβάσεις από αέρα. Στο σημείο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι Άγγλοι είχαν προσαρμόσει την άμυνά τους στην Κρήτη βάσει αξιοποίησης των πληροφοριών τους.

**(περίληψη)** Κατόπιν, γίνεται μνεία στην επιλογή των πρώτων χώρων απόβασης σημειώνοντας τη ρίψη από το 11ο Αεροπορικό Σώμα, μέσω προβολής σθεναρής άμυνας, αλεξιπτωτιστών στα τρία υφιστάμενα αεροδρόμια και την αποτροπή στο μέλλον επανάληψης της εν λόγω τακτικής (απόβαση σε εδάφη άνευ παρουσίας αντιπάλου), στην τακτική αιφνιδιασμού σε επιχειρησιακό πεδίο σημειώνοντας τη δημιουργία ενός κεντρικού σημείου απόβασης και ενός εφεδρικού, την εκπαίδευση των Αλεξιπτωτιστών για τις ανάγκες των μορφολογικών ιδιαιτεροτήτων εδάφους, τη χρήση ανεμοπλάνων και μεταγωγικών Ju 52 για τη ρίψη αλεξιπτωτιστών και την αερομεταφορά στρατευμάτων (καταγράφοντας βελτιώσεις που χρήζουν για αρτιότερη δράση), την άμεση μεταφορά Βαρέων Όπλων και τεθωρακισμένων, την εναέρια γερμανική υπεροχή απέναντι στην αγγλική (απαραίτητη προϋπόθεση για

επιτυχία από αέρα απόβαση στρατιωτικών τμημάτων), την υποστήριξη των επιχειρήσεων από το 8ο Αεροπορικό Σώμα (καθοριστικός παράγοντας της γερμανικής επιτυχίας στην Κρήτη), τη μάχη εναντίων του αγγλικού στόλου και τη προστασία των γερμανικών μεταφορικών πλοίων.

#### **(μετάφραση) Περίληψη**

Με το πέρας της κατάληψης της Κρήτης, στις 1.6.1941, δεν περιήλθε τούτη η σπουδαία βάση στην Ανατολική Μεσόγειο απλά μόνο στην κατοχή μας, αλλά περισσότερο οι Άγγλοι κατατροπώθηκαν εκ νέου στη ξηρά, στη θάλασσα και στον αέρα.

Ο υπερασπιζόμενος με σθένος και πείσμα το νησί εχθρός εξολοθρεύθηκε.

12.245 Βρετανοί και

2.266 Έλληνες αιχμαλωτίστηκαν.

Οι απώλειες του εχθρού σε νεκρούς περιλάμβαναν τουλάχιστον 5.000 άνδρες. Αποκτήθηκαν ως λεία:

136 πυροβόλα,

30 τεθωρακισμένα οχήματα και κάμποσες μεγάλες αποθήκες προμηθειών.

Λίγα μόνο τμήματα κατόρθωσαν να διαφύγουν της αιχμαλωσίας μέσω της δια θαλάσσης φυγής.

Περίπου 14.000 Ιταλοί μπόρεσαν να απελευθερωθούν.

Ο αγγλικός στόλος υπέστη βαριά ήττα.

Από την επέμβαση του 8ου Αεροπορικού Σώματος βυθίστηκαν:

8 καταδρομικά,

10 αντιτορπιλικά,

1 υποβρύχιο,

5 ταχύπλοα,

10 μεγάλου μέγεθος εμπορικά πλοία με περίπου 15.000 ολική χωρητικότητα και κάμποσα ακτοπλοϊκά και λέμβοι προφυλακής.

Παράλληλα, επετεύχθησαν:

24 χτυπήματα σε καταδρομικά,

13 χτυπήματα σε αντιτορπιλικά,

1 χτύπημα σε πολεμικό πλοίο και χτυπήματα σε 21 εμπορικά πλοία, με αποτέλεσμα να υποστεί ζημιές ένας επιπλέον μεγαλύτερος αριθμός πλοίων.

Από την Πολεμική Αεροπορία του εχθρού κατερρίφθησαν, μόνο κατά το χρονικό διάστημα από 20.5 έως 1.6.1941, 21 εχθρικά αεροσκάφη και 12 άλλα κατεστράφησαν στο έδαφος.

Σχετικά με τις δικές μας απώλειες καταγράφονται:

Α) Από τα δραστηριοποιημένα στην Κρήτη στρατεύματα:

Πεσόντες: 1.915 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες,

Αγνοούμενοι: 1.759 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες.

Β) Από τις αεροπορικές μονάδες (8ο και 11ο Αεροπορικό Σώμα):

Πεσόντες: 76 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες,

Αγνοούμενοι: 236 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες.

Η επίτευξη της μοναδικής αυτής επιτυχίας στην Κρήτη σημειώθηκε μέσω του άνευ προηγουμένου ηρωικού αγώνα των Αλεξιπτωτιστών και Ορεινών Καταδρομέων, κάτω από πολύ δύσκολες κλιματικές συνθήκες και μορφολογίας εδάφους, καθώς και μέσω της επίπονης και υποδειγματικής επέμβασης του 8ου Αεροπορικού Σώματος και των μεταγωγικών.

Μια υψηλά ιστάμενη υπηρεσία Πολεμικής Αεροπορίας διεξήγαγε για πρώτη φορά μια επιχείρηση στην οποία συμμετείχαν και τα τρία σώματα στρατού.

Η συνεργασία με τις αρμόδιες προϊσταμένες υπηρεσίες των άλλων σωμάτων (12η Στρατιά και ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης) ήταν καθ' όλη τη διάρκεια υποδειγματική. Ο εξαιρετικά δύσκολος εφοδιασμός, ως προϋπόθεση της επιτυχίας, κατόρθωσε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, να σημειωθεί μόνο με κοινή δράση όλων των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου της, έχοντας επιφορτιστεί των προετοιμασιών για την επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα», Επιτροπής Πολεμικής Αεροπορίας στη Ρουμανία, του Αρχηγείου 8ου Αεροπορικού Σώματος και του Ειδικού Επιτελείου στη Βουλγαρία.

Προσφέρθηκε πολυτιμότερη βοήθεια από τις ιταλικές υπηρεσίες, ιδιαίτερα από τον Ιταλό Ανώτατο Διοικητή Δωδεκανήσων και τον Ιταλό Ναύαρχο Αιγαίου. Ο πρώην Γερμανός διπλωματικός ακόλουθος στην Αθήνα, συνταγματάρχης Laumann, παρείχε αξιόλογη βοήθεια.

Οι επιδόσεις, κάτω από δύσκολες συνθήκες και με πρωτόγονα μέσα, του προσωπικού εδάφους για τη διατήρηση ετοιμότητας επέμβασης των εναέριων μονάδων αξίζουν το μεγαλύτερο έπαινο.

Το βράδυ της 1.6.1941 μπόρεσε να ανακοινωθεί, ως τελική έκβαση της επέμβασης, στον στρατάρχη του Ράιχ: «Η αποστολή εξετελέσθη, η Κρήτη από σήμερα υπό την κατοχή μας».

#### **Σελίδες 57-65 (περίληψη)**

Εννέα (9) συνημμένοι χάρτες.

Χάρτης αρ. 1: σημασία της Κρήτης ως βάση στην Ανατολική Μεσόγειο.

Χάρτης αρ.2: σύνδεση της Κρήτης με τις βάσεις Πελοποννήσου, Αττικής και Καρπάθου.

Χάρτης αρ. 3: δραστηριοποίηση αντιαεροπορικών πυροβόλων και προβολέων στην Πελοπόννησο και Αττική.

Χάρτης αρ. 4: εγκατάσταση αεροπορικών δυνάμεων στην Πελοπόννησο και Αττική

Χάρτης αρ. 5: προτιθέμενη επέμβαση 11ου Αεροπορικού Σώματος στην Κρήτη ( καταγράφοντας Ομάδες, εντασσόμενα στρατιωτικά τμήματα και χώρους απόβασης).

Χάρτης αρ. 6: προτιθέμενη επέμβαση Μοιρών Ναρκαλιευτικών και μηχανοκίνητων ιστιοφόρων στο θαλάσσιο χώρο μεταξύ βορείως της Κρήτης και ηπειρωτικής Ελλάδας.

Χάρτης αρ. 7: ασφάλιση των θαλάσσιων μεταφορών προς Κρήτη, μέσω εναέριας αναγνώρισης από το 8ο Αεροπορικό Σώμα και αποτροπή επίθεσης από υποβρύχια.

Χάρτης αρ. 8: προετοιμαζόμενη επίθεση του 8ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων Χανίων και Ηρακλείου, στις 20.5.1941.

Χάρτης αρ. 9: ρίψη πρώτου κύματος, στις 20.5.1941, στο Μάλεμε, Χανιά, Ρέθυμνο, Ηράκλειο, Ιεράπετρα.